

جريان خطبه ١٣٥ نهج البلاغه

مشاجره عمار و عثمان و اهانت هاى مغيره بن اخنث به اميرالمومنين

الفتوح ابن اعثم ج ٢ ص ٣٧٨:

في خبر وفاة أبي ذرّ: - بَلَغَ ذَلِكَ عُثْمَانَ ، فَقَالَ : رَحِمَ اللَّهُ أَبَا ذَرٍّ ! فَقَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ : فَرِحَ اللَّهُ
أَبَا ذَرٍّ مِنْ كُلِّ قَلُوبِنَا ! فَعَضِبَ عُثْمَانُ ثُمَّ قَالَ : يَا كَذَا وَكَذَا أ تَظُنُّ أَنِّي نَدِمْتُ عَلَى تَسْيِيرِهِ إِلَى
رَبْدَةَ ؟

قال عَمَّارُ : لا وَاللَّهِ ما أرى ذلك !

قال عُثْمَانُ : اِدْفَعُوا فِي قَفَاهُ ، وَأَنْتَ فَالْحَقُّ بِالْمَكَانِ الَّذِي كَانَ فِيهِ أَبُو ذَرٍّ ، وَلا تَبْرَحْهُ أَبَداً ما
بَقِيَتْ وَأَنَا حَيٌّ .

فَقَالَ عَمَّارُ : وَاللَّهِ إِنَّ جِوَارَ السَّبَاعِ لِأَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ جِوَارِكَ ؛ ثُمَّ قَامَ عَمَّارُ فَخَرَجَ مِنْ عِنْدِهِ .

قال : وَعَزَمَ عُثْمَانُ عَلَى نَفِيِّ عَمَّارٍ ، وَأَقْبَلَتْ بَنُو مَخْزُومٍ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمْ فَقَالُوا : إِنَّهُ يَا أَبَا الْحَسَنِ قَدْ عَلِمْتَ بِأَنَا أحوالُ أَبِيكَ أَبِي طَالِبٍ ، وَهَذَا عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانٍ قَدْ
أَمَرَ بِتَسْيِيرِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، وَقَدْ أَحَبَبْنَا أَنْ نَلْقَاهُ فَنُكَلِّمَهُ فِي ذَلِكَ وَنَسْأَلَهُ أَنْ يَكُفَّ عَنْهُ وَلا يُؤْذِينَا
فِيهِ ، فَقَدْ وَثَبَ عَلَيْهِ مَرَّةً فَفَعَلَ بِهِ ما فَعَلَ ، وَهَذِهِ ثَانِيَةٌ ، وَنَخَافُ أَنْ يَخْرُجَ مَعَهُ إِلَى أَمْرِ يَنْدُمُ
وَنَنْدَمُ نَحْنُ عَلَيْهِ .

فَقَالَ : أَفَعَلُ ذَلِكَ فَلا تَعَجَلُوا ، فَوَاللَّهِ لو لَمْ تَأْتُونِي فِي هَذَا لَكَانَ ذَلِكَ مِنَ الْحَقِّ الَّذِي لا يَسْعُنِي
تَرْكُهُ وَلا عُذْرٌ لِي فِيهِ .

قال : ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى عُثْمَانَ فَسَلَّمَ وَجَلَسَ فَقَالَ : اتَّقِ اللَّهَ أَيُّهَا
الرَّجُلُ ، وَكُفَّ عَن عَمَّارٍ وَغَيْرِ عَمَّارٍ مِنَ الصَّحَابَةِ ؛ فَإِنَّكَ قَدْ سَيَّرْتَ رَجُلًا مِنْ صُلَحَاءِ الْمُسْلِمِينَ
وَخِيَارِ الْمُهاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ ، حَتَّى هَلَكَ فِي تَسْيِيرِكَ إِياهُ غَرِيبًا ، ثُمَّ إِنَّكَ الْآنَ تُرِيدُ أَنْ تَتَفَى نَظِيرَهُ
مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ !

فَقَالَ عُثْمَانُ : لَأَنْتَ أَحَقُّ بِالْمَسِيرِ مِنْهُ ، فَوَاللَّهِ ما أَفْسَدَ عَلَيَّ عَمَّارًا وَغَيْرَهُ سِوَاكَ !

فَقَالَ عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : وَاللَّهِ يَا عُثْمَانُ ! مَا أَنْتَ بِقَادِرٍ عَلَى ذَلِكَ وَلَا إِلَيْهِ بِوَاصِلٍ ، فَرَوِّمَ (انجام بده) ذَلِكَ إِنْ شِئْتَ . وَأَمَّا قَوْلُكَ : إِنِّي أَفْسِدُهُمْ عَلَيْكَ ، فَوَاللَّهِ مَا يُفْسِدُهُمْ عَلَيْكَ إِلَّا نَفْسُكَ ؛ لِأَنَّهُمْ يَرُونَ مَا يُنْكِرُونَ ؛ فَلَا يَسْعُهُمْ إِلَّا تَغْيِيرُ مَا يَرُونَ

ثُمَّ أَقْبَلَ عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ فَقَالَ لَهُ : اجْلِسْ فِي بَيْتِكَ وَلَا تَبْرَحْ مِنْهُ ، فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مَانِعُكَ مِنْ عُثْمَانَ وَغَيْرِ عُثْمَانَ ، وَهُؤُلَاءِ الْمُسْلِمُونَ مَعَكَ .

فَقَالَتْ بَنُو مَخْزُومٍ : وَاللَّهِ يَا أَبَا الْحَسَنِ ! لَئِنْ نَصَرْتَنَا وَكُنْتَ مَعَنَا لَا وَصَلَ إِلَيْنَا عُثْمَانُ بِشَيْءٍ نَكْرَهُهُ أَبَدًا .

در این هنگام «مغیره بن احنس» _ که در روز فتح مکه مسلمان شد و برادر او در جنگ احد به دست امیرالمومنین کشته شده بود و کینه شدیدی از حضرت داشت و جزء سران منافقان بود_ و «زید بن ثابت» که از پیروان و خاصان «عثمان» بود- خدمت علی علیه السلام رسیدند، زید بعد از حمد و ثنای الهی گفت: خداوند سابقه خوبی در اسلام برای تو قرار داد، و مقام خاصی نزد رسول خدا داشتی، عثمان دو حق بر گردن تو دارد: یکی حق حکومت و دیگری حق خویشاوندی، او به ما شکایت کرده که علی علیه السلام متعرض من می شود، و اوامر من را رد می کند و ما به عنوان خیرخواهی نزد تو آمده ایم، و از این ناراحتیم که میان تو و پسر عمویت جریانی پیش آید که برای هیچ کدام خوشایند نیست.

در این هنگام علی پس از حمد و ثنای الهی و درود بر پیامبر فرمود: به خدا سوگند من دوست ندارم به او اعتراض کنم و گفته های او را ردّ نمایم، مگر این که گامی بر خلاف حق بردارد که من راهی جز گفتن حق ندارم. به خدا سوگند تا آن جا که من احساس مسئولیت نکنم متعرض او نخواهم شد.

در این جا «مغیره بن احنس» که مرد وقیحی بود و از فداییان عثمان محسوب می شد گفت: به خدا سوگند اگر دست از عثمان برنداری، جلوی تو را خواهیم گرفت؛ چرا که قدرت او از تو بیشتر است ... این جا بود که خطبه ۱۳۵ را بیان فرمود.